

Sigurd Skirbekk,. **Enhet eller mangfold i språkpolitikken** "Leserforum", *Aftenposten* 27.04 2008

Det er litt tragisk at Norge ikke klarte å utvikle en felles nasjonal språknorm etter 1814. Danskene skal ikke ha skyld i alt. De tillot islendingene å utvikle sitt eige nasjonalspråk som moderne kirkespråk etter reformasjonen. Dersom Peder Claussøn Friis hadde valgt en norsk norm for sin bibeloversettelse, hadde kanskje København akseptert også det. Slik kirkespråket, og dermed høystatusspråket, ble utviklet, måtte det bli språklige spenninger etter 1814.

Forsøk på å gjøre dansk til norsk bare ved å kalle det norsk, kunne ikke lykkes. Jonas Anton Hielm karakterisere språksituasjonen i Norge i 1831 med disse ordene:

"Skriftsproget er fornemmelig uddannet i Danmark af det danske Talesprogs Karakter, omenskjønt ikke uden litteraire Bidrag dertil fra norske Videnskabsmænd, og der er således en Strid mellem norsk Talesprog og Skriftsprog som ikke finder sted mellem dette og det danske Talesprog."

I løpet av attenhundretallet utviklet det seg tre retninger for språkutviklinga. Jacob Monrad i Christiania ville ha dansk skriftspråk, med norsk uttale. Ivar Aasen på Sunnmøre ville ha et nynorsk mål normert etter nasjonale mønstre fra mellom-norsk og gammalnorsk. Overlærer Knudsen fra Arendal ville ha et bokmål,

basert på danske grunnformer med norsk overrisling.

Ingen klarte i løpet av nittenhundretallet å utvikle en enhetsnorm som alle ville bruke. Hvis det er tillatt å tenke på historien som ikke hendte, ville jeg ha sendt en tanke til Eilert Sundt fra Farsund, som faktisk begynte med lokale språkstudier flere år før Ivar Aasen.

Farsund er en vakker by, både geografisk, arkitektonisk og språklig. Dessuten ligger den midt mellom Nordvegen og Viken, og med mange forbindelser både til sjøfart og Danmark og til rotnorske miljøer i Dalstroka innafor.

Dessverre fortsatte ikke Eilert Sundt sitt språkarbeide, til fordel for et mildt språk med diftonger og tre kjønn og ellers med åpenhet både for litterære uttrykk og for norske taleformer. Jeg skulle gjerne vært foruten Eilert Sundt som "sosiologiens far", hvis han istedet hadde blitt "far" for en samlende norsk skriftnorm.